

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjeništvu Ljubljana

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 61. Rokopisov ne vračamo. Nepriznanih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak teden. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani po UJU plačajo list z članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. čk. rač. 11.197. Telefon 3112

Slava starim vojnim praporom — novi nas vodijo v svetlo bodočnost!

Dne 6. septembra, na rojstni dan Nj. Vis. prestolonaslednika Petra, so bile za menjane stare srbske polkovne zastave z novimi jugoslovenskimi.

S slavo ovenčane in v mnogih bojih preizkušene in odlikovane zastave, ki so vodile v prošlosti našo junaško vojsko od zmage do zmage, so prenešene v zaščitno kralja Petra Velikega Osvoboditelja na Oplenju.

Teško je bilo slovo od slavni polkovnih zastav, a naša jugoslovenska vojska je kot prva pokazala, da je treba po 6. januarju započeti s temeljito reorganizacijo dosedanje miselnosti in postaviti enkrat za vselej nepremostljivo mejo med tradicijo in bodočnostjo.

Jugoslovenske polkovne zastave naj bodo simbol jugoslovenske vzgoje naše vojske, ki bo edina pripomogla, da bo slava, ki so jo priborili polki pod starimi zastavami, ostala neomadeževana, in Jugoslavija, priborjena iz njihovo krvi, mogoča, enotna in nerazdružljiva, kakršno si je zamislil Nj. V. kralj v svojem manifestu.

Tudi v našem javnem življenju je treba, po vzgledu naše slavne vojske, spraviti stara gesla, čeprav so morda slavna za preteklost bodisi stranke ali organizacije, ker so vsa taka gesla v preteklosti vodila do razprtij in nesloge. Danes moramo iskati povsod samo bazo, ki nam omogoča združitev vseh nas pod praporom jugoslovenskega, ki edino vodi našo državo do integralnega narodnega in državnega edinstva.

Tudi v učiteljskem stanu so prevladovala razna gesla, ki niso bila v korist šole in učiteljskega stanu, a vendar je že pred desetimi leti pokazala ogromna večina z ustanovitvijo Udruženja jugoslovenskega učiteljstva ono pravo smer, ki vodi potom skupnega in enotnega dela do pravega edinstva.

Sedaj ko imamo po Nj. V. kralju začrtano smer, ko nam je naša hrabra vojska dala najlepši vzgled, prepustimo tradicije preteklosti, zavržimo pomisleke, ki so nam jih vcepili v času, ko smo korakali še pod strankarskimi prapori in združimo se v močne vrste enotnega Jugoslovenskega učiteljskega udruženja in oprimo se, s se večjo vnmemo nego dosedaj, vzgoje naše mladine v jugoslovenskem duhu in pokažimo v delovanju za narodno in državno edinstvo, da smo stan, ki edini more med narodom vcepiti novo miselnost in ki se ga radi tega mora tudi materialno dobro podpreti, da bo

zmogel izvrševati vestno in točno veljavno nalogo, ki mu je poverjena.

Sesti september je mejnik med prošlostjo in bodočnostjo za našo jugoslovensko vojsko, je pa tudi kažipot in mejnik za staro in novo miselnost, ki se mora

Boj proti „Učiteljski gospodarski poslovalnici“.

Vsako leto ob pričetku šol. leta se prične gotova gospodarska zavist glede prodaje šolskih potrebščin, ki ji sledi par vlog na prosvetni oddelek, odnosno velikega župana oz. bansko upravo, katerih efekt je nekaj odlokov prosvetne uprave na šolska upraviteljstva, da učiteljstvo ne sme agitirati in ne zbirati denarja za nakup šolskih potrebščin otrok.

Že večkrat smo hoteli zadevo obravnavati, toda ni bilo prave prilike, ker zadevne vloge niso bile javne. Sedaj prinaša »Trgovinski list« — kakor smo objavili v zadnji številki — tako vlogo in s tem je dana prilika, da o zadevi izpregovorimo tudi javno in jo javno obravnavamo, ne po naši krivdi, ampak po krivdi onih, ki so jo iznesli v javnost.

Vsekakor je treba ločiti poslovanje trgovskih oblastveno odobrenih institucij in nakup šolskih potrebščin s strani učencev ter sodelovanje učiteljstva pri tem.

Povemo javno in odločno: Učiteljstvo je nabavo šolskih potrebščin gledalo samo iz vidika enotnih šolskih potrebščin pri učencih istega razreda in iste šole kakor je od njega zahtevala šolska uprava in čemur se je ono moralo pokoravati ter je tudi edino v tem pravcu bilo zainteresirano in se je udeleževalo pri stvari. Vse drugo so samo podtikanja in učenci kupujejo šolske potrebščine pri najrazličnejših trgovcih. Pojdite v veže šolskih poslopij, tudi tam bodele videli letake različnih trgovcih, ki so jih upraviteljstva preselila, da jih razobesijo.

Za enotna samoučila se je pa učiteljstvo potezalo pač iz utemeljenih pedagoških razlogov ter je tu vprašanje tudi obravnavalo na svojih društvenih zborovanjih in je zavzele stališče: če se zahtevajo v šoli enotna samoučila, se ne sme omejevat skupne nabave istih in smatrati navajanje izdelkov kake trvdke kot agitacijo za isto trvdko. Saj so se kupovali izdelki one trvdke v povsem drugih trgovinah, s čemer je podan zadosten dokaz, da o kakih pristanosti ni bilo govora.

Zal nam je, da nimamo pri roki referatov in obravnava naših okrajnih društev in uradnih konferenc o potrebi enotnih šolskih potrebščin in o njih nabavljanju, ker s tem bi merodajnim faktorjem in javnosti pokazali tu vprašanje in nagibe, ki vodijo učiteljstvo pri tem, v povsem drugi luči, kakor zadevo slikajo trgovski krogi v javnosti. Zadeva ima namreč tudi svoje pedagoške lince in zahteve, preko katerih ne more iti šola in učiteljstvo.

Toliko glede enotne nabave šolskih potrebščin za razrede.

Sedaj glejmo, kaj pravi »Trgovski list« in koliko je na tej stvari:

je bila ena soba dodeljena mladinski in šolski književnosti, ena pa telovadbi po sokolskem sistemu.

V sobi za mladinsko in šolsko literaturo je bila, rekel bi, velika gneča. Po stenah nalepljene posamezne strani iz najrazličnejših učnih knjig, po mizah pa poleg pedagoških in učnih knjig lepo razporejena mladinska literatura. Za Fleretovo: Našo prvo knjigo je vladal v tej sobi precejšen interes in se je mnogo učiteljstva, predvsem srbohrvatskega, kajti slovensko jo že pozna, informiralo o uspehih, ki se dosežejo z uvedbo te knjige v prvi razred. Interesantno je dejstvo, da je naša prva knjiga tudi prva izginila iz razstava. Pri mladinski literaturi je bilo opaziti, da slovenska prav nič ne zaostaja za drugo, marveč da v marsičem celo prednjači. Posebno pozornost je vzbujala mladinska izdaja slovenskih klasikov.

V sobi telovadbe po sokolskem sistemu je bila razstavljena predvsem sokolska literatura in sokolski kroji. Stene pa so bile okrašene s sliko staroste prestolonaslednika Petra in drugih prvakov Sokola kraljevine Jugoslavije. Na hodniku nad stopniščem pa je bilo razobešenih večje število velikih in lepih slik, ki so prikazovale razne momente telovadnih vaj.

Ko je prišel v prvo nadstropje je vsakdo opazil dvorano, napolnjeno z ženskimi ročnimi deli, ki je bila zelo okusno urejena. Ze sam pogled v to dvorano, ki služi sicer za šolske prireditve, je vsakogar naravnost očaral, kajti narodne vezenine iz najrazličnejših delov naše domovine, izdelane v bujnih barvah tako precizno, da mora vsakdo nehoti v mislih občudovati pridnost mladih delavk. — In ravno v tem oddelku je bila Dravska banovina zelo slabo zastopana. Razstavila je več ali manj le predmete z umetnim vezenjem, manjkale pa so narodne vezenine, s katerimi je prednjačila Primorska banovina.

uveljaviti v vsem našem javnem življenju. Tudi med učiteljstvom se morajo zbrisati sledovi stare strankarske razcepljenosti in se mora razviti prapor stanovske enotnosti. Naša vojska nam naj bo vzor!

»Letno se morajo boriti naši trgovci s šolskimi potrebščinami proti učnemu osebju in njihovim organizacijam zaradi nedopustnega vabljenja šolskih upraviteljev, učiteljskega, neposredno tudi učencev in njihovih staršev, k nakupu šolskih potrebščin le pri njihovih, oziroma njim najbolj odgovarjajočim trgovcih.«

V gornjem odstavku se podičje šolskim upraviteljem, uradnim osebam, nedopustni, torej protizakonit postopek in pristranost v službenem poslu. Očito je tu podana kleveta po zakonu o tisku proti šolskim upraviteljem, ki daje vsakemu upravitelju pravico, da nastopi proti njej. Radovedni smo, kako bi podprli inspiratorji objave tega dopisa v tem slučaju uredništvo »Trgovskega lista« s potrebnimi dokazi resnice napram pavšalnemu obdolžitvam proti šolskim upraviteljem.

Kako bo kvitiral prosvetni oddelek javni očitki, da se ponavljajo kršitve njegovih odredb, z odstavkom: »Letno izdaja g. šef prosvetnega oddelka stroge odloke, ki pod kaznijo prepovedujejo tako in podobno vmešavanje učiteljstva v trgovino, vendar se kršitve teh odredb vedno ponavljajo.« to prepisujemo prosvetnemu oddelku; učiteljstvo je upravičeno zahtevati le konkretne dokaze za to, ker pada očitki službene kršitve tudi nanj, drugače ostane to javna kleveta, preko katere ne bo mogla iti ne oblast in ne učiteljstvo.

Enako zahteva dokaza sledeča trditve: »Prvotno je zahtevalo učno osebje od učencev denar ter nabavljalo vse potrebščine za pouk samo tam, kjer je bilo njim po volji, v višjih šolah celo v inozemstvu. Ko je trgovstvo dosseglo izdajo prepovedi takega postopanja, so se učitelji iznenada preorientirali tako, da pač drugo leto niso sprejemali denarja, ampak so naročili učencem, naj gredo v »Učiteljsko knjigarno«, kjer je za nje že vse po razredih zavito in pripravljeno, ter naj odajo tam naprej označeni znesek.« — Ob tej priliki bi naslovili tudi vprašanje na Gremij trgovcev v Ljubljani, kako se to strinja, da v »zaščito interesov trgovcev s šolskimi potrebščinami« nastopa proti »Učiteljski knjigarni«, ki je ravno tako njega članica, kakor njega »zaščitniki«. Sicer pa to prepustimo vodstvu knjigarne, da to samo uredi; učiteljstvo zanima in zahteva dokaza le v toliko, kolikor je tudi tu podan očitki glede nepravilnega službenega postopka.

Ker omenja članek tudi »Zalogo šolskih knjig« in pozneje tudi Učiteljsko Gospodarsko Poslovalnico, bi ob tej priliki vprašali: ali je reklama oblastno potrjenega podjetja zase v Učit. tov. bolj dopustna, ali javno nastopanje Trg. lista proti oblastno dovoljenim

ustanovam in javno izpodbijanje njihovega pridobitnega kredita v »Trg. listu«.

Ne zagovarjamo od oblasti neodobrenega trgovskega poslovanja; zato pa moramo tembolj naglasiti, da je Učiteljska Gospodarska Poslovalnica (UGP) oblastno pravilno odobrena, da ima od oblasti pravilno potrjena zadružna pravila in je ravno tako vredna zaščite, kakor vsaka druga oblastno potrjena in dovoljena ustanova.

Učiteljska Gospodarska Poslovalnica se ravna točno po svojih odobrenih pravilih in se le čudimo Gremiju trgovcev, da se obrača v predmetni zadevi na prosvetno upravo in ne na trgovinsko, pod katero pripada ustanova in ki ima edino skrbeti, da ne prekoraj delokroga in dopustno posluje. To daje vidik, da se poizkuša službeno nastopati proti učiteljstvu, ker proti ustanovi ni razlogov.

Povsem nerazumljivo nam je, da se skuša reklamo v službenem svojstvu v šoli spravljati v stik z objavami v Učiteljskem tovarišu, kakor v sledečem odstavku: »Učiteljstvo po odloku g. vel. župana O. br. 1945 ex 1927, z dne 20. septembra 1927. ne sme omenjati v šoli ali celo določati to ali ono trgovino, marveč se mora skrbno ogibati vsake agitacije za to ali ono trvdko. Kako se pa to izvaja, je nazvidno najbolje iz notic v »Učiteljskem tovarišu« št. 4. in 5. ex 1930.« — Učiteljski tovariš »ni učiteljstvo«, da bi njega zadeval omenjeni odlok in se tudi ne čita v šoli.

Tembolj nam je zaradi tega nerazumljiv očitki nezakonitega postopanja v sledečem odstavku: »Da je učiteljsko zborovanje v Novem mestu, navzlic vsem prepovedim g. šefa prosvetnega oddelka in g. vel. župana, sklenilo in odobrilo nezakonito vabljenje odjemalcev šolskih potrebščin potom lista svoje organizacije le k UGP, pri čemer nalaga vsem učiteljstvu z obljubo odstotkov nekako moralno obveznost.« — Ali zadevajo službene prepovedi v šoli tudi list? Kako bodo iniciatorji dopisa dokazali podtikanje nezakonitega postopanja, smo zelo radovedni, in zakaj se v tem slučaju ne obrnejo na trgovsko oblast, ki je edina kompetentna reševati take zadeve ustanov, ki spadajo v njeno kompetenco. Ako pa smatrajo iniciatorji dopisa, da je učiteljstvo izvršilo kake službene nezakonnosti, je treba imeti že tehtnejše dokaze za to, preden se kaj takega iznese.

Sedaj k najgorostasnejši trditvi — nelojalne konkurence. Poročilo pravi: »Da sega UGP vsled neumestnega postopanja (ker favorizira le gotove pogodbene trvdke) in postopanja v reklami (ker izrablja službeno in organizacijsko moč z obljubo procentov v škodo ostale konkurence — legalnih trgovcev, davkoplačevalcev) v zakon o pobijanju nelojalne konkurence. Jasno je, da taka propaganda povzroča sredstvo v konkurenci UGP na škodo naše trgovine.« — Učiteljska Gospodarska Poslovalnica se je obrnila na vse trvdke, tudi na one, ki so se sedaj pritožile, da stopijo z njo v stik. Kje je tu nelojalna konkurenca? V naročilnicah ima odprto in vsakemu odjemalcu na prosto voljo dano rubriko, da sam vpiše, pri kateri trvdki želi, da se izvrši naročilo. Kje je tu kaka nelojalna konkurenca? In končno! UGP je oblastno dovoljena ustanova, ki bo tudi sama imela

LISTEK.

Razstava UJU v Beogradu.

Ze pred dvema letoma je bil na glavni skupščini v Mariboru sprejet predlog, naj bi se o priliki desetletnega jubileja našega Udruženja priredila drž. razstava šolskih izdelkov. Na letošnjem kongresu je bil ta predlog realiziran v popolno zadovoljstvo vseh, ki so posestili razstavo, si jo natančno ogledali in se poglabili v njeno ureditev. Ni bilo sicer mogoče povsem v podrobnosti proučiti ves razstavni prostor, kajti štirinajst sob z dvema hodnikoma je vsebovalo toliko materijala in toliko zanimivosti, da je nemogoče podati o tem izčrpno poročilo, pač pa le kratek informativen pregled. Zasluži pa razstava, da se v »Popotniku« spregovori o njenem pedagoškem pomenu.

Da bo pa vsaj deloma jasno v čem je ta razstava obstojala in kaj je bilo na njej zanimivega, hočemo podati na tem mestu le pregled razstavljenih predmetov po sobah in pa nekaj neizogibnih pripomb.

Vsa razstava je bila urejena po predmetih, izdelki šol iz vse države so bili med seboj pomešani, a vendar so najboljše izdelki stopali povsod v ospredje in z mirno vestjo lahko trdimo, da je teh največ bilo iz Dravske banovine.

Ko si stopil v avlo šole Kralja Petra, kjer je bila razstava, te je pozdravil glas iz radioaparata in zagledal si se v stopnjišče zelo okusno okrašeno s pirotskimi tepihi. Po stenah stopnjišča so bile razobešene fotografije šol iz Dravske in nekaj tudi iz Savske banovine.

V prvem nadstropju so bila razstavljena predvsem ročna dela in risbe. Poleg tega pa

Poleg te dvorane so bile razstavljene slike in kipi učiteljev-upodabljaljočih umetnikov. Slovensko učiteljstvo je zastopal tu edino tov. Fran Zupan s sedmimi akvarelnimi in eno oljnato sliko.

Hodnik, po katerem se je prišlo do nadaljnjih oddelkov razstave v prvem nadstropju je bil ves okrašen z risbami. Poleg krasno izdelanih slik višjih razredov si opazil prve umetniške poizkuse učencev prvega razreda. Na mizah pa so bile razdeljene risanke po razredih, da je bil jasno razviden razvoj risanja od začetka do konca, in ravno tu se je opazilo, kako različno se v naši državi poučuje ta predmet. Med raznimi, dasi na nižji stopnji primitivnimi ilustracijami raznih življajev in dogodkov je bilo opaziti risanke z vtisnjenimi pikami, po katerih so vlekli otroci črte in risali primitivne ornamente. Isto je bilo razvidno tudi v prvi sobi deških ročnih del in risanja, kjer so bile risbe pritrjene na steno, urejene po razredih. Nekateri učitelji pač dobro izrabljajo in pospešujejo otroško fantazijo, drugi pa so mišljenja, da naj se začne risanje v narodni šoli s črtami. Ta velikanska razlika pri pouku risanja jasno kaže, kako zelo je potreben enoten učni načrt.

Tudi izdelki deških ročnih del, ki so napolnili poleg risb štiri sobe v prvem nadstropju, so pokazali delavnost mladih rok in pa tudi prav dober uspeh, ki se ga da doseči pri mladini s sistematično vajo v delu ene ali druge vrste. Dominirali so leseni izdelki, bilo pa je tudi mnogo izdelkov iz papirja, lepenke, ilovice in pletarstva. Mnogo je bilo med vsem tem zelo lepih izdelkov in tudi razne skupine so prav posebno padale v oči. V sobi, kjer so bili razstavljene večinoma leseni izdelki, je bila okusno urejena miza, na kateri so bila vsa prometna sredstva, čolni, ladja, vozovi, avtomobili, železnice, aeroplani in vse samo lični otroški

izdelki. Tudi slike na steni so predstvaljale iste predmete. Prav lep je bil tudi pogled v sobo, kjer so bili razstavljene izdelki iz pletarstva in lični predmeti narejeni z rezljarstvom.

Lepo zvezo med deškimi ročnimi deli in vsem ostalim poukom je pokazal tajnik P. R. K. iz Zagreba, ki je razstavil v oddelku Podmladka svoje izdelke in pokazal s tem, kako je prav za prav treba gojiti ročna dela v osnovni šoli, kajti teh ne kaže poučevati kot poseben predmet in izvežbati učence v eni ali drugi smeri te vrste, marveč jih je uporabljati le kot pripomoček pri ostalem pouku za nazorno utrjevanje težjih pojmov.

Posebna soba je bila dodeljena tudi šolam za slepe, gluhomemo in slabonadrajeno deca. Tu so razstavile Pomožna šola iz Ljubljane in Maribora, Gluhonemnica iz Ljubljane ter Zavod za slepe iz Kočevja in Zemun. Poleg otroških izdelkov je bilo razstavljenih tudi mnogo učnih pripomočkov za pouk slepe in gluhomeme in slabonadrajene dece. Naravnost čuditi se je moral človek lepih izdelkom teh imbecilnih otrok, največjo pozornost so pa vzbujali izdelki slepih, ki se, dasi ne vidijo, izvežbajo v prav dobre obrtnike (čevljarji, pletarji, ščetarji itd.).

Pozornost so vzbujali predmeti za preizkušnjo inteligence slabonadrajene dece, ki jih je razstavil tov. Škala iz Maribora. Tudi izdelki obeh pomožnih šol, bodisi pismeni ali risarski, kakor tudi izdelki ročnih del so pokazali, kako se nauči tudi slabonadrajeno dete č hoditi v specialne šole.

Gluhomemi so se izkazali kot zelo dobri risarji in mojstri v vseh vrstah ročnih del, s čemer so povsem jasno pričali izdelki ljubljanske gluhonemnice.

V pritličju so že na hodniku vzbujali pozornost poleg lepopisnih zvezkov razstavljene mnogobrojni vzorci za poslovno spise.

lahko v zalogi vse predmete, da bi se ji niti ne bilo treba obračati drugam. Kje je tu ne-
lojalna konkurenca?

Najbolj zgrešen strel je pa oni glede %, o čemer govori poročilo sledeče: »Oglasi obe-
tajo UJU za okrepitev organizacije celih 25%,
ki je najvišja dovoljena mera čistega dobička,
katerega realni trgovci pri današnji ostri kon-
kurenci in pičlem poslovnem prometu abso-
lutno in pod nobenim pogojem ne more do-
seči. In drugi strani se pripominja, da računa
davčna oblast pri odmeri čistega dohodka na-
še stroke 8 do 10%. Če upoštevamo tem 25%
še neozogibno režijo (stanarino, razsvetljavo,
inventar in njegovo obrabo, eventualne me-
sečne plače, oziroma nagrade vodstva in za-
poslencev, pisarniške potrebščine itd.) je jas-
no dokazano, da bo UGP delala z nedovolj-
nimi odstotki zaslužka, kateri bodo prevelje-
ni v veliki meri na učence in bedne starše.
Kje so odstotki za Učiteljski dom, pridejo ti
še posebej? Če bo UGP skušala gornje mere
spodbiti, ni li to potem prevara interesentov?«
— Starši in učenci ne bodo zaradi tega niti
za paro oškodovani in ne dražje, ampak na-
sprotno, ceneje dobili blago. Poleg tega bodo
deležni tega tudi revni učenci, za katere
bodo upraviteljstva dobila še posebej denar,
dočim ga dosedaj niso dobivala od trgov-
cev. »Prevaro interesentov« bi bilo treba te-
meljito dokazati, sicer ostane tudi to za
oblastno odobreno ustanovo javna kleveta in
javno izpodbijanje pridobitnega kredita, ki
ga podjetje lahko kvitira na drug način.

Sedaj pa nedovoljeni odstotki! V oblast-
veno odobrenih pravih Učiteljskih Gospodarske
Poslovalnice je določeno, da dobi od čis-
tega dobička zadruga 25% rez, zaklad za-
druga, 25% Učiteljski dom v Ljubljani, 25%
Učiteljski dom v Mariboru in 25% učiteljska
organizacija UJU, pov. Ljubljana.

In s tem je izpodbijano jedro očitka neka-
ke neolojalnosti in sebičnosti učiteljstva. No-
ben učitelj, ki dela v korist zadruga, ne dela
sebično za se, temveč za višje, etične cilje
od proste trgovske konkurence. In tudi mi se
nisimo spustili v ta boj iz sebičnih trgovskih
konkurenčnih namenov, ampak zaradi teh
višjih ciljev, ki nas vodijo.

Odstotki, s katerimi dela UGP, so v po-
polnih dopustnih mejah, daleč pod mero, ki
jo uporablja danes vsak trgovec, daleč pod
mero popustov, ki jih danes dajejo vsi trgovci
s papirjem — da lojalno konkurirajo s svojim
sokolenikom. Tega dejstva ne izpodbije
niti gori navedeno pretiravanje niti gori raz-
jasnjena zmotna s 25%.

Učiteljstvo je pokazalo s svojo ustanovo
popoln svoj idealizem. Humanitarno hoče s
svojo akcijo podpreti revne učence, katere

podpira danes trgovstvo v mali meri, med-
tem ko marsikateri učitelj in učiteljica seže
prav pogosto v lasten žep, da pomaga re-
vemu nadarjenemu učencu s šolskimi potreb-
ščinami.

Ze nad 30 let si gradi učiteljstvo svoje
domove, da bo lahko v njih imelo svojo deco,
ki jo hoče šolati, in streho za svoje ustanove.
In pregledje zbirke prispevkov, koliko jih je
od javnosti, od premožnih zasebnikov, koliko
od javnih korporacij, koliko od raznih pre-
možnih ustanov, občin, banovine. Srbijanski
tovariši so srečnejši; njim prispevajo pre-
možni zasebniki po stotisoče, javne ustanove
in občine po stotisoče, država po stotisoče, a
naše zbirke obstojajo iz od ust pritranih pri-
spevkov — učiteljskih. In vendar dela učitelj
na vseh koncih in krajih prosvetno, gospo-
darsko itd. Ze iz tega razloga moramo vpra-
šati javno, kako se mu more potem odrekati,
da bi ne smel z lastnim delom dobiti si do-
hodke, ne za zasebne namene, ampak za višje,
socialno-humanitarne, tam — kjer nikogar
ne boli.

In organizacija? Ali menite, da misli tu
učiteljstvo nase. Ne! Učiteljstvo zaradi tega
ne bo zmanjšalo svojih žrtev za organizacijo.
Z organizacijo podpira in vzdržuje učitelj-
stvo narodno prosveto in kulturo. In v to
svrhu hoče porabiti tudi nova sredstva. Ko-
liko žrtvuje že sedaj učiteljstvo v svoji orga-
nizaciji v prilog kmetijsko in gospodinjstvo
nadaljevalnega šolstva; koliko žrtvuje za mlad-
niško literaturo in okrepitev naroda z njo
»Naš Rod« in »Mladinska Matica«; koliko
žrtvuje učiteljstvo za pedagoško literaturo,
»Popotnik«, in je žrtvovalo za šolsko razs-
tavo iz lastne članarine organizacije, da dvigne
šolstvo naroda na čim višjo stopnjo; koliko
žrtvuje za povzdigo narodno prosvetnega de-
la izven šole in hoče to delo, ki je sedaj pod-
prto s šolskim zakonom, podpreti še s svojo
privatno iniciativo in zopet oživotvoriti
»Prosvetov«, glasilo za izvenšolsko prosvetno
delo učiteljstva.

Za to delo, za katero bi moralo dobiti
prav za prav od oficijelne strani učiteljstvo
materialno podporo v tako izdatni meri, da
razvije svojo privatno iniciativo lahko v pol-
nem razmahu, za to delo si išče učiteljstvo
javnih sredstev, potem svojega poštenega de-
la — ne pa zase!

Kar dobi iz naroda, to hoče dati zopet
tisočero pomnoženo narodu, v njega podvig
in utrditev in s tem v utrditev države.

V tem je problem in jedro Učiteljske
Gospodarske Poslovalnice! Kdor hoče po-
dreti učiteljske ideale, ta naj udari »Posloval-
nico«! — Mi učitelji jo hočemo čuvati!

Jubilejni kongres Udruženja Jugo- slovenskega Učiteljstva.

**Nova pravila UJU. — Resolucija kongresa. — Bur-
ne volitev nove upra-
ve — Izjava sedanjega predsednika UJU Milana Rabrenoviča in biv-
šega urednika „Narodne Prosvete“ Milutina Stankoviča o dogodkih
na skupščini in položaju po kongresu.**

NADALJEVANJE SKUPŠČINE POPOL- DNE 21. AVG. 1930.

Popoldne po otvoritvi razstave je nada-
ljevala skupščina svoje delo ob 4. uri.

Ker niso bila še gotova poročila odsekov,
je povzela besedo podpredsednika UJU gđe.
Jelisava Vavra, ki je ob tej priliki tolmačila
pismene pozdrave nekega tajnika učiteljskega
udruženja v Ameriki, s katerim se je sezna-
nila v Londonu na nekem mednarodnem učiteljskem
kongresu in ki ji je izročil pismen
pozdrav za naš kongres, ki ga je prečitala.

Ki so jih poslane razne šole iz Dravske bano-
vine. V sobi za jezikovni pouk je večina ob-
iskovalcev pazno ogledovala lepo ilustrirane
pismene izdelke iz Sv. Lovrenca na Pohorju.
Tudi ilustrirane spise naloge iz Mokronoga
in Mostarja so vzbujale pozornost. Veliko
zanimanje je vladalo tudi za šolski list »Naša
Mladost«, ki ga izdajajo učenci višjih razredov
osemrazrednice na Bledu.

Vse ostale sobe, kjer so bili razstavljeni
otroški izdelki, so pokazale najlepši primer
zveze med rokovornim poukom, risanjem in
ostalimi predmeti. V sobi za zemljepisje in
zgodbino je bilo razstavljenih mnogo zem-
ljevidov in reliefov otroških izdelkov in pa
risbe predstavljajoče zgodovinske dogodke.
Tudi nekaj »lesenega« starinskega orožja je
bilo. Kako dobro se da uporabljati ročno
delo za utrjevanje zemljepisnega pouka, je
pokazal način, ki ga je uvedel tov. Prinčič na
osnovni šoli na Viču pri Ljubljani. Učenci
narišejo najprej n. pr. eno banovino, nato jo
prekopirajo na tenko desko in iz rezljarsko
žago izrežejo in nanjo narišejo zopet ves zem-
ljevid. Na ta način se otrokom najbolj uti-
nejo v spomin oblike posameznih banovin ali
držav. Veliko pozornost je vzbujal tudi relief
Jugoslavije, ki so ga izdelali učenci 5. in 6.
razreda osnovne šole v Ormožu. Tudi zbirka
slik iz Evrope, Azije, Afrike in Amerike, ka-
kršne je uvedel tov. Vranc v Studencih pri
Mariboru, so bile predmet velikega zanimanja.

»Nauk o priradi« je bil naslov sosednje
sobe. Risbe, nalepljenje, izdelki iz flovice in
lesa so pričali kako nazorno se poučuje pri-
rodopis in prirodoslovje s pomočjo ročnega
dela. V tej sobi si videl najrazličnejše orodje,
modele ptičev, rastlin in tudi fizikalne apa-
rate in vse samo izdelki učencev. Le ena miza
je bila namenjena šolskim vrtovom in tu je
bilo poleg načrtov razstavljen tudi orodje,
ki se na šolskih vrtovih uporablja. Priznati
se pa mora, da je bila to najlepše urejena
soba.

V sobi za računstvo in geometrijo je
bilo poleg računskih zvezkov mnogo primitiv-
nih in tudi boljše izdelanih računov. Razna
geometrična telesa izdelana iz lesa in lepene-
ke in drugi pripomočki za računski pouk so
tudi lep dokaz, da se dajo tudi pri tem pouku
uporabljati ročna dela kot učni pripomoček.

Zadnja soba je bila namenjena učiteljskim
izdelkom. Razstavljen so bile nagačene
živali, skioptikon, herbariji, razni reliefi, med
katerimi so posebno pozornost vzbujali oni,
ki jih je razstavil tov. Prinčič iz Viča in pa
velik relief tov. Tihomira Trivunca iz Beo-
grada. V tej sobi je bil razstavljen tudi na-
črt tov. Vrance za kompleksni pouk in pa
Fromova stavnica, ki je bila na razstavi tudi
prodana.

Na hodniku je bilo razstavljenih tudi
več statističnih pol o manjšinskem šolstvu v
Dravski banovini in pa primerjalna statistika
osnovnega šolstva med letom 1918. in 1930.
v Dravski banovini, ki jih je izdelal tovariš
Retovec iz Ljubljane. Bile so to edine stati-
stike na razstavi.

Poudariti je treba, da je prirejena raz-
stava povsem zadostila svojemu namenu in
pokazala kaj zmore osnovna šola. Pravilno
postopanje pri pouku in pravo razumevanje
otroka in njegovih zmognosti more dovesti
do takih uspehov, kot jih je pokazala jugo-
slovenska narodna šola na tej razstavi in s
takimi uspehi stopimo lahko z mirno vestjo
pred svetovno javnost in dokažemo z njimi,
da stopa jugoslovenska narodna šola v prvih
vrstah sodobnega šolstva.

Zeliti bi bilo, da se priredijo slične raz-
stave tudi po posameznih banovinah, kjer bi
prišlo do izraza še podrobnejše delo posa-
meznih šol in ki naj bi bile priprave za drugo
državno razstavo, na kateri bi nastopili zopet
skupno in pokazali napredek in stanje naše
šole še podrobneje.

ščiti stanovskih interesov, smatra odbor, da
je organizacija zastavila vse napore in storila
vse, kar je bilo v njeni moči.

O izveštju je govorila na to le tov. ga.
Nikoletičeva, učiteljica v Skoplju, ki je zahte-
vala od uprave UJU, da se čimbolj zavzame
za izjednačenje materialnih prejemkov po-
ročnih učiteljic z neporočenimi. Izrekala je
protest proti temu, da se odvezema z učiteljici
poročenim učiteljicam stanarinski dodatek.
Navaja nekaj običajnih slučajev, s katerimi so
poročene žene zastopavljene in zahteva, da
uprava UJU deluje na to, da se ta krivica
odpravi.

Na njene pripombe je odgovoril podpred-
sednik UJU tov. Vujanac, ki je točasno pred-
sedoval skupščini.

V tem prevzame predsedstvo predsednik
Vlada Petrovič, ki ugotovi, da se ni nihče več
javil k besedi, kar znači, da kongres priznava
delo uprave in poročilo o delu UJU in se
strinja z njim. »Mi smo res delali kolikor smo
mogli in kakor smo umeli. Vprašam vas, ako
(»primete«) sprejmete poročilo odseka in
daste s tem upravi razrešnico?« Sprejeto so-
glasno! Ker ostali odseki še niso izdelali po-
ročil, je zaključil ob 6. uri skupščino in jo
napovedal za naslednji dan ob 9. uri.

VEČERNI KONCERT UČIT. PEV. ZBORA »MARINKOVIČ«.

Ob 21. se je vršil koncert učiteljskega
pevskega društva »Marinkovič« iz Beograda
v oficijemskem domu.

Dvorana je bila nabito polna in se je
udeležilo koncerta skoro vse učiteljstvo, ki
je prišlo na kongres UJU.

Nastopil je učiteljski mešani zbor, ki ga
je vodil dirigent g. Vladimir Slatin, profesor
glasbene akademije v Beogradu.

»Marinkovič« se obeta lepa prihodnost.
Zapel je med drugim dva Mokranjeva ru-
koveta Krstičeva »Bajko srpskega junaka«. Pri
koncertu je sodeloval z nekaj solotočkami
tudi g. Janković.

Zatem se je vršil ples. Med odmorom je
pozdravil učiteljsko pevsko društvo »Marin-
kovič« predsednik ljubljanskega učiteljskega
zbora tov. Drago Zupančič, ki je izmenjal z
dirigentom znaka obeh pevskih zborov.

NADALJEVANJE KONGRESA DNE 22. AVGUSTA 1930.

Ob 9. dopoldne se je nadaljeval v veliki
univerzitetni dvorani kongres UJU.

Predsedoval je tov. Vlada Petrovič. Slo-
venski zapisnik je vodil tov. Miloš Verk iz
Rogaške Slatine. Ogromna dvorana je bila že
pred pričetkom povsem napolnjena, tako da
so morali posetniki stati na hodnikih.

POROČILO ODSEKA ZA PRAVILA.

Predsednik je dal besedo tov. Milana Ra-
brenoviču, ki je bil predsednik odseka za
pravila.

On je izvajal jako precizno stališče od-
seka.

Odsek je pri svojem delu gledal v prvi
vrsti na to, da se najde baza za sporazumno
delo brez preglasovanja. Vkljub temu je v
odboru prišlo do odvojenega mišljenja treh
članov.

Poudaril je, da v pogledu smotra UJU in
njegovega delovanja ni bilo različnih naziranj.
Do različnih naziranj je prišlo v pogledu te-
ga, ali naj se UJU organizira po sekcijah v
dosedanjem pravcu ali po banovinah.

On pravi: Ker današnje sekcije niso
osnovane ne na plemenski in ne pokrajinski
osnovi ter imajo svoje velike prosvetne in
gospodarske ustanove, jih je treba nadalje
ohraniti, kakor so to storili profesorji, zdrav-
niki itd. Toda, da bi se ustreglo tudi onim,
ki so za banovinske sekcije, se je pristalo
tudi na ta način, da se take sekcije lahko
formirajo tam, kjer se 2/3 sreskih društev
banovinskega teritorija izreče za to na svojih
zborovanjih. Poleg tega se prepusti obmejnim
društvom, da na svojih zborovanjih z 2/3 ve-
čino sklepajo, kateri sekciji se hočejo priklju-
čiti.

Na ta način se je hotelo zadovoljiti vse
struje.

Ako se osvoji ta temelj, se bo Udu-
ženje okrepiło in enako tudi navdušenje za
delo, kar bo dvignilo naš ugled in potrebno
priznanje.

Na to stališče so v odseku pristali dele-
gati sekcije Beograd, Ljubljana in Split, a so
bile proti temu sekcije Zagreb in Sarajevo.
Oni so stali na stališču, da je s pravili treba
predvideti samo banovinske sekcije.

Poročilo o odsekovem stališču je na to
prečital sourednik »Narodne Prosvete« tov.
Dušan Prica.

Poleg gornjega stališča in točke je od-
sek predlagal izpremembe k projektu, ki ga
obsega »Izveštaj«, še:

1. da se vnese poleg narodnega tudi dr-
žavno edinstvo, ki je po 6. jan. 1929. dobilo
neustrankarski značaj;

2. da sme UJU imeti tudi pevske od-
seke;

3. da so v širjem izvršnem odboru tudi
predsedniki vseh sekcij, ki se morajo sestati
na seje najmanj vsaka 2 meseca, na stro-
ške centralne blagajne ter rešujejo vse glav-
ne probleme Udruženja in o njih napravljajo
sklepe, ki so obvezni za ožji odbor, da jih
izvede;

4. v prehodnih določbah je odsek stavil
izpremenjalni predlog, da naj ostane stari od-
bor do potrditve novih pravil, izvoli se pa
odbor tudi po novih pravih, ki stopi šele te-
daj v funkcijo, ko bodo nova pravila odob-
rena. (To stališče je plenum zavrgel popoldne,
dočim je bilo dopoldne sprejeto, ker se sploh
ni debatiralo o teh 4 točkah, ampak samo o
sekcijah ter je zaradi tega prišlo popoldne
do nespornosti pri volitvah.)

IZJAVA POV. UJU ZAGREB GLEDE PRAVIL.

Takoj po govoru tov. Rabrenoviča in čis-
tanju poročila po poročevalcu tov. Prici je
govoril g. Josip Pezelj, predstavnik zagreb-
škega poverjenstva, ki je prečital naslednjo

Deklaracijo Udruženja jugoslovenskega učiteljstva pov. Zagreb.

Učiteljstvo udruženo v tem poverjeni-
stvu, deluje stalno za šolo in stan, v smeri
popolnega jugoslovenskega državnega edin-
stva. V tem pogledu je edina direktiva vse-
mu učiteljstvu iz teh krajev, obnovitveno
stremljenje Nj. V. kralja in kraljevske vlade,
v katerem sodeluje učiteljstvo z največjo
udanostjo.

V tem smislu je bila prirejena, in se je
tudi spontano izvršila, naša IX. pokrajinska
skupščina v Beogradu dne 19. avgusta, katere
sklepe odobrava vse udruženo in neudruženo
učiteljstvo iz teh krajev.

Sklicujoč se na ta dejstva in v zvezi z go-
tovimi pojavi zadnjih dni pri nas, zahteva
naše učiteljstvo na današnji skupščini nasled-
nje:

1. Sprememba pravil naj se neizogibno
izvede z reorganizacijo po banovinah.

2. Podlaga udruženja je državno-nacijona-
lna v smeri integralnega jugoslovenskega
edinstva, da se pa more v udruženju to iz-
vesti, mora vladati princip večine in ne pro-
porca, po katerem bi moglo priti do izraza
strankarstvo, proti kateremu se bori to po-
verjenstvo že nekaj let na vseh zborovanjih.

3. Za čim učinkovitejšo izvedbo tega smo-
tra zahtevamo, da pridejo v odbor aktivni
učitelji in da se deluje v izključno nacional-
nem duhu.

4. Z ozirom na pred kratkim podano iz-
javo zagrebških aktivnih učiteljev, ki so bili
dosedaj izven skupnega udruženja, a želijo
z nami popolno edinstvo v delu za kralja in
domovino, izjavljamo največjo pripravljenost
za ujedinjenje vseh učiteljskih vrst na pod-
lagi popolne enakopravnosti in splošnih, pro-
svetnih in stanovskih interesov.

5. Apeliramo na današnjo skupščino in
vse tovariše(ice), ki so prožeti s pravim na-
cionalizmom, da sprejmejo to v današnjo
resolucijo skupščine ter, da to tudi izvedejo,
kar bo v dobro naše organizacije in v interesu
celega učiteljskega stanu.

STALIŠČE SEKCIJE LJUBLJANA GLEDE PRAVIL.

Po izjavi sekcije Zagreb se je razvila ob-
širna debata.

Poverjenik pov. UJU Ljubljana tov. An-
drej Skulj je izjavil v imenu sekcije Ljublja-
na, da si ovsaja sekcija stališče odseka glede
sekcij po sedanjih poverjenstvih ali po ba-
novinah, ker je to stališče jako liberalno in
širokogrudno ter prepušča možnost razvoja
na en ali drugi način ter evolutijski razvoj
stvari. Noče ničesar oktroirati in nasilno ali
revolucionarno izvesti, ampak se pusti svo-
boda in najširše soodločevanje, nekak plebi-
scit v tem vprašanju članstvu.

DEBATA.

Tov. Vasa Oreščanin govori proti pred-
logu in za banovinske sekcije.

Tov. Dušan Vitorovič iz Niša pravi: Po
izjavi g. Skulja in po resoluciji sekcije Beo-
grad smatram, da je vprašanje reorganizacije
definitivno rešeno. Niti eden, ki je iznesel na-
sprotno mišljenje, ni doprinesel potrebnih
argumentov in krepkih razlogov v obrambo
svojega stališča. Čudi me izjava tovarišev iz
Zagreba, ki so dosedaj najživejše zastopali
sedanjo razdelitev. Prosim tovariše iz sekcije
Beograd, da se priključijo tovarišem iz se-
kcije Ljubljana in da glasujemo za predlog
odbora.

Tov. Djurić iz Strumice veli: Obžalujem,
da na tej skupščini slišim besede plemo, po-
krajina in provincializem. Razdelitev po ba-
novinah bi zelo radi sprejeli tudi mi učitelji
iz Južne Srbije, ker bi bil to naš lokalni in-
teres, da dobimo sekcijo v Skoplju. Toda mi ne
gledamo na naš lokalni interes, nego na obci.
V imenu učit. društva iz Strumice prosim to-
variše, da glasujejo za predlog odbora.

Tov. Nedeljko Lazarevič iz Sarajeva pre-
dlađa, da se uvedejo banovinske sekcije z mo-
difikacijo, da se več manjših lahko združi v
eno večjo.

V prilog odborove predloga so še go-
vorili tov. Boža Josinovič iz Sabca, Dušan
Sestan iz Ptuj, Radoje Ristić iz Vlad. Hana,
Stojadin Petrovič iz Jagodine, tova. Nikoletić
iz Skoplja, Filip Tošović iz Beograda, Milan
Cvijović iz Beograda.

Tov. Zarije Jovanović je zagovarjal upra-
vo brez vsekakih sekcij, da bi bila samo
sreska društva in centrala.

IZJAVA POV. UJU SARAJEVO GLEDE PRAVIL.

Tov. Radomir Popović, sarajevski pover-
jenik, zastopa stališče osnivanja sekcij po ba-
novinah in očita sekciji Beograd posebno čis-
nom iz Beograda.

Resolucija učiteljstva sekcije Sarajevo. (Objavljena v »Politiki«.)

Delegati sreskih učiteljskih društev po-
verjenstva Sarajevo so priredili danes sesa-
nek radi nekih vesti o razdiranju Udruženja
jugoslovenskega učiteljstva in na tem sestanku
podpisali sledečo izjavo:

Mi smo za edinstvo Udruženja jugoslo-
venskega učiteljstva s sedežem glavnega od-
bora v Beogradu in s sekcijami po razdelitvi
naše države na upravne teritorije (deset
sekcij).

Beograd, 20. avgusta 1930.

Predsednik sarajev. sekcije:
Radomir Popović.

(Sledi še štirideset podpisov delegatov
sreskih učit. društev sarajevskega poverje-
ništva.)